

Горенко Мар'яна Вячеславівна

Уманський державний педагогічний

Університет імені Павла Тичини

СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Важливим напрямком професійної підготовки студентів є їх підготовка до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Одним із важливих чинників здійснення такої підготовки виступає формування у студентів психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри. В Україні проблема фахової підготовки майбутніх практичних психологів найбільшу актуальність набула останнім часом, оскільки з'явилися предметні сфери, де необхідна допомога кваліфікованих психологів-професіоналів.

За останній час проведено ряд досліджень, присвячених аналізу психологічної готовності до різних видів діяльності, зокрема, педагогічної (П.П.Горностай, Т.В.Іванова, О.В.Скрипченко, В.А.Сластьонін, С.І.Ніколаєнко, Д.С.Мазоха, Е.А.Орлова, О.Л.Жук, Е.А.Чернічкіна, І.М.Чорна та Ін.), діяльності психолога (О.Ф.Бондаренко, Л.В.Долинська, В.Г.Панок, Н.І.Пов'якель, Н.В.Чепелева та Ін.).

Аналіз літератури засвідчує, що на сучасному етапі існує два основних підходи до визначення змісту та структури психологічної готовності:

- функціональний, представники якого (Т.В.Іванова, Н.В.Кузьміна, М.Д.Левітов, К.К.Платонов, Л.С.Нерсесян, Є.А.Фарапанова) розуміють психологічну готовність до здійснення професійної кар'єри як психічний стан;
- особистісний, в рамках якого дана готовність розглядається як особистісне утворення (Л.В.Долинська, М.І.Дяченко, Л.А.Кандибович, С.Д.Максименко, О.В.Скрипченко).

Як зазначає Т.М. Канівець у своєму дослідженні, психологічна готовність до здійснення психологічної готовності може включати такі основні компоненти:

а) *мотиваційний компонент* – мотиви, необхідні для успішної професійної кар'єри. В структурі мотиваційного компоненту було виділено дві групи мотивів: а) мотиви навчання; б) мотиви роботи.

До мотивів навчальної діяльності студентів було віднесено дві основні групи: а) «базові» («набуття знань», «оволодіння професією» та «отримання диплома»); б) «додаткові» (фінансові мотиви та мотиви визнання).

Мотиви професійної діяльності роботи включали: фінансові мотиви; мотиви просування в посаді; мотиви змісту роботи; мотиви взаємовідносин з керівниками та працівниками; мотиви досягнення та визнання.

Б) *когнітивний компонент* – знання, необхідні для успішного здійснення професійної кар'єри. В структурі когнітивного компоненту було виділено такі складові: знання про «сутність кар'єри», «співвідношення професійної кар'єри і сім'ї», «успішність чоловіків і жінок в професійній кар'єрі», «вікові показники здійснення професійної кар'єри», «складові психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри».

В) *операційний компонент* – уміння та навички, необхідні для успішного здійснення професійної кар'єри. В структуру операційного компоненту було включено: а) рівень активності студентів; б) стратегії поведінкової активності студентів.

Г) *особистісний компонент* – особистісні характеристики, необхідні для успішного здійснення професійної кар'єри. В структуру особистісного компоненту було включено такі складові: а) рівень суб'єктивного контролю (інтернальності) в таких основних сферах життєдіяльності особистості: виробничих стосунків; міжособистісних стосунків; сімейних стосунків; досягнень та невдач; хвороби та здоров'я; б) лідерські якості [1].

О. С. Тарновська визначила психологічну готовність до професійної діяльності як інтегральне утворення, яке включає три взаємозалежні підструктури:

1) *функціональна*, до якої входять компоненти: мотиваційний — мотиви вибору професії, орієнтація на цінності діяльності; когнітивний — знання спеціальності; операційний — наявність умінь і навичок, необхідних для вирішення професійних завдань, моделювання власної діяльності;

2) *емоційна* — налаштованість на вирішення завдань, впевненість у собі, стан задоволеності професією;

3) *особистісна* — професійно важливі якості особистості [2].

Список використаних джерел:

1. Канівець, Т.М. Формування психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри : дис. канд. психол. н. / Тетяна Миколаївна Канівець. – Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Київ, 2013. – 200 с

2. Тарновская А.С. Формирование психологической готовности студентов университета к педагогической деятельности в школе: Автореф. дис. ...канд. психол. наук (19.00.07) / НИИ психологии УССР / А.С. Тарновская. – К., 1991. – 20 с.